

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Bilaga 2 Nuläge och behov – aktualitetsprövning inför tredje etappen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet			KS 2026-1178
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Annika Gottberg, Maria Löfgren Gernes	1 oktober 2026	Skriv dokumenttyp	Skriv version

Bilaga 2 Nuläge och behov – aktualitetsprövning inför tredje etappen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Innehåll

Bilaga 2 Nuläge och behov – aktualitetsprövning inför tredje etappen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet	1
Om bilagan.....	2
Aktualitetsprövning av etappmål.....	2
Effektmål klimatneutralitet	3
Klimatneutralitet som process – inte ett enskilt slutläge.....	3
Basår, tidshorisont och minskningstakt	3
Vad som omfattas av uppföljning av klimatneutralitet.....	4
Ansvar för återstående och pågående utsläpp	5
Sammanfattande tolkning	5
Klimatomtställning och energiberedskap	5
Om målområdena.....	6
1 Kyrkans uppdrag.....	6
2 Energianvändning och byggnader.....	8
3 Egenproduktion av förnybar el	11
4 Resor och transporter	11
5 Begravningsverksamhet.....	13
6 Konsumtion och investeringar	14
7 Klimatanpassning och krisberedskap.....	17
8 Förvaltning av Skog och mark.....	18

Om bilagan

Denna bilaga ska fungera som ett stöd för styrelsernas beredning av remissyttranden genom att:

- Förklara nuläge, behov och möjligheter inom respektive målområde
- Klargöra förutsättningarna för att uppnå de föreslagna etappmålen
- Synliggöra konsekvenser av olika ambitionsnivåer och vägval

För fördjupad information om nuläget bifogas också statusrapporten för 2025 (bilaga 3), där det framgår i vilken utsträckning arbetet i etapp två ligger i linje med att nå målen till slutet av 2027, samt en bedömning av effektmålen utifrån hur arbetet hittills utvecklats.

Statusrapporten redovisar dessutom ett antal åtgärder som har initierats men som ännu inte fullt ut syns i statistiken.

Nästa avsnitt ger en kort beskrivning av aktualitetsprövningen som föregått denna remiss. Efterföljande avsnitt diskuterar förståelsen av effektmålet om klimatneutral verksamhet, i ljuset av nylig internationell normutveckling på området, samt hur klimatomställningen påverkas av beredskap på energi- och bränsleområdet. Därefter presenteras nuläge, behov och möjligheter att uppnå föreslagna etappmål för respektive målområde.

Aktualitetsprövning av etappmål

Inför tredje etappen av färdplanen har en aktualitetsprövning av etappmålen genomförts. Detta innebär att etappmålen från den andra etappen har setts över inom befintliga effektmål och målområden. Arbetet har haft fokus på en riktad översyn snarare än en fullständig omarbetning, där mål som fortsatt är relevanta har behållits och de som behövt justeras har utvecklats vidare. Det har således varit en prövning av aktualitet inför nästa etapp, där justeringar gjorts där det varit motiverat. Målnivåer har anpassats för att etappmålen ska leda till att effektmålen uppnås. Vissa redan uppfyllda etappmål har strukits. Tydlighet har varit ett viktigt fokus i översynen. Arbetet har skett i bred stiftssamverkan där operativa grupper, med medlemmar främst från stiftet men även från andra delar av kyrkan, tagit fram förslag på etappmål till tredje etappen. Alla stift har deltagit i aktualitetsprövningen, vilket säkerställer både expertkunskap och förståelse för olika förutsättningar. Förslagen har sammanställts och granskats gemensamt innan slutliga förslag tagits fram. Den nationella nivån har samordnat processen och bidragit med data och analys.

Effektmål klimatneutralitet

Svenska kyrkans effektmål om klimatneutralitet 2030 har sedan beslutet om färdplanen 2019 förstås som att verksamheten inte ska lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Detta innebär att utsläpp av växthusgaser i första hand ska minskas kraftigt inom den egna verksamheten, och att ansvar därefter ska tas för de utsläpp som återstår när alla rimliga och möjliga utsläppsminskningar har genomförts. Denna grundläggande ansats ligger väl i linje med de internationella standarderna ISO 14068 som kom 2024 och Science Based Targets Net Zero (SBT Net Zero), vars första version kom 2021 och andra versionen kom i juni 2026 efter en omfattande revidering.

Sedan färdplanen antogs har de internationella ramverken för hur klimatneutralitet och nettonoll bör definieras, styras och följas upp utvecklats avsevärt. I tillägg till slutliga målnivåer, trycker den nya versionen av SBT Net Zero (Net Zero 2.0) i högre grad på styrning, uppföljning och löpande ansvarstagande. Mot denna bakgrund finns inför färdplanens tredje etapp ett behov av att förtydliga hur Svenska kyrkan tillämpar begreppet klimatneutralitet för den egna verksamheten.

KLIMATNEUTRALITET SOM PROCESS – INTE ETT ENSKILT SLUTLÄGE

I linje med ISO 14068 och SBT Net Zero 2.0 ska klimatneutralitet förstås som resultatet av en långsiktig och styrd omställningsprocess, snarare än som ett tillstånd som uppnås genom enstaka åtgärder eller kompensation. Kärnan i denna process är snabba och djupa utsläppsminskningar inom den egna verksamheten och i de delar av värdekedjan som Svenska kyrkan kan påverka, tydliga mål, delmål och ansvarsfördelning på olika organisatoriska nivåer, systematisk uppföljning, transparens och förbättring över tid samt ansvarstagande för kvarvarande och pågående utsläpp, med metoder som utvecklas i takt med standarder och praxis.

SBT Net Zero 2.0 betonar särskilt att organisationer inte enbart ska redovisa vad de avser att uppnå till ett visst år, utan också hur omställningen ska genomföras, vilka beslut som krävs, och hur framdrift säkerställs även när utsläppsminskningarna blir mer krävande.

BASÅR, TIDSHORISONT OCH MINSKNINGSTAKT

En organisation ska ha ett basår för vilket tillräckligt omfattande data finns. För Svenska kyrkan fastställs 2018 som basår, eftersom det är det tidigaste år för vilket tillräckligt tillförlitliga och sammanhållna data finns för energi och resor.

Svenska kyrkans mål om klimatneutralitet till 2030 ska förstås som ett uttryck för den ambition som följer av vetenskapen, Sveriges omställningsförutsättningar och ett ansvar för global rättvisa i enlighet med biskoparnas uppmaning och med Agenda 2030:s rättviseperspektiv. Svenska kyrkans målsättning till 2030 ligger betydligt tidigare än den tidshorisont (2050) som används i SBT Net Zero, men syftar till att Svenska kyrkan ska bidra till den omställning som krävs snarare än att vänta till den yttersta tidpunkt som anges i standarder kopplat till Parisavtalet.

För att vara förenlig med den vetenskapliga logiken bakom Parisavtalet krävs att utsläppen minskar med cirka 90 procent till år 2050 och att organisationer tar ansvar för återstående utsläpp. Eftersom Svenska kyrkans färdplan för klimatet har ett betydligt tidigare målar sätts ambitionen för utsläppsminskningen till 75 procent och innebär alltså högre återstående utsläpp att ta ansvar för än den utsläppsminskning som SBT Net Zero har till 2050. Eftersom 90 procents utsläppsminskning till 2030 inte bedöms vara teoretiskt möjligt sätts ambitionsnivån till 75 procent. Även en sådan ambitionsnivå innebär i praktiken avsevärda utmaningar inom tidsramen.

VAD SOM OMFATTAS AV UPPFÖLJNING AV KLIMATNEUTRALITET

Svenska kyrkans uppföljning av klimatneutraliteten till 2030 omfattar:

- Energianvändning (värme, el, bränslen)
- Drift av fordon och maskiner
- Tjänsteresor

Dessa områden kännetecknas av relativt hög rådighet, tillgång till fysiska aktivitetsdata som kilowattimmar (kWh), kilometer (km), eller liter(l) och möjlighet till aggregerad uppföljning på den nationella nivån. De ingår därför i beräkningen av huruvida effektmålet om klimatneutralitet är uppnått.

Köp av varor och tjänster utgör den största andelen av Svenska kyrkans totala klimatpåverkan, men kan i nuläget inte följas upp med tillräcklig precision för att användas i en kvantitativ uppföljning av utsläppsmål. Därtill är möjligheten att påverka utsläppen i leverantörskedjan mycket begränsat. Detta område omfattas i färdplanen fortsatt av ambitiösa aktivitets- och processmål, i linje med SBT Net Zero 2.0. Det handlar till exempel om:

- Klimatkrav i inköpsavtal med leverantörer
- Systematisk uppföljning av avtal med leverantörer

- Ökad cirkularitet, återbruk och resurseffektivitet
- Successivt förbättrad datakvalitet och spårbarhet
- Stärkta möjligheter till inhämtning av data

Detta arbetssätt speglar SBT Net Zero 2.0:s ökade betoning på genomförande, marknadspåverkan och organisatorisk lärandeprocess, särskilt i områden där uppföljning av utsläpp ännu inte är möjliga.

ANSVAR FÖR ÅTERSTÅENDE OCH PÅGÅENDE UTSLÄPP

När utsläppen har minskats i linje med målet ska Svenska kyrkan ta ansvar för de återstående utsläpp som inte kan elimineras. Hur detta ansvar ska tas är föremål för pågående normutveckling. SBT Net Zero pekar mot att neutralisering i första hand ska ske genom verifierade och varaktiga koldioxidupptag, medan ISO 14068 öppnar för en bredare uppsättning åtgärder med naturbaserade lösningar med varierande grad av varaktighet.

Mot denna bakgrund bör Svenska kyrkan:

- Mäta och rapportera utsläpp och kolinbindning separat och transparent.
- Följa utvecklingen av standarder för removals och neutralisering.
- Förbereda sig organisatoriskt och ekonomiskt för att successivt ta ansvar för kvarvarande och pågående utsläpp i takt med att normer utvecklas.

SAMMANFATTANDE TOLKNING

Klimatneutralitet för Svenska kyrkan innebär att verksamheten, senast 2030, har genomfört en vetenskapligt förankrad och rättvis omställning som reducerar utsläppen från energi och resor med cirka 75 procent jämfört med 2018, att resterande utsläpp hanteras ansvarsfullt, samt att kyrkan aktivt driver omställning även inom konsumtionsområdet genom styrning, processmål och marknadspåverkan. Klimatneutralitet är därmed inte ett slutmål i sig, utan ett uttryck för ett långsiktigt och trovärdigt ansvarstagande för skapelsen och för global rättvisa.

Klimatomtställning och energiberedskap

Extremväder, cyberattacker, pandemier och det geopolitiska läget har ökat samhällets behov av att stärka sin beredskap. Beredskap är också en viktig fråga för Svenska kyrkans förmåga att vara kyrka och uppfylla lagkrav även i kris och krig. Färdplanen har kopplingar till beredskapsfrågan särskilt med avseende på energiberedskap, vilket rör flera målområden.

Energieffektivisering innebär ett lägre energibehov vilket bland annat innebär ett lägre behov av reservkraft¹. Lokalt producerad (decentraliserad) förnybar el med batterier, och mikronät som kan drivas frikopplade från elnätet (så kallad ö-drift) stärker självförsörjningen och möjlighet till elförsörjning vid avbrott i elnätet^{2,3}. Beroende av importerad energi, såsom fossila bränslen, utgör en risk, särskilt i geopolitiskt osäkra tider^{2,4}. Batteriback-up och reservbränsle kan lösa kortvariga krissituationer.

Beredskap för långsiktiga kriser där det på förhand är oklart vilka energislag som drabbas kan medföra behov av variation av drivlinor, när det gäller drivmedel. Det kan till exempel omfatta el, biodiesel, biogas. Tillgången till olika bränslen beror både på styrmedel och marknadskrafter. På grund av skiftande politiska beslut finns nu ett produktionsöverskott av HVO100 (biodiesel) i Europa.⁵ Tillgången på längre sikt beror på politiska beslut som anger spelplanen för beslut i näringslivet. Det finns dock inget specifikt behov av just fossila drivmedel.

Sammanfattningsvis är mål för energieffektivisering, lokal produktion av förnybar el och fossilfrihet förenligt med energiberedskap. Behov av redundans, till exempel flera olika drivlinor i fordon kan behöva beaktas.

Om målområdena

1 KYRKANS UPPDRAG

Nuläge

Arbetet med färdplanen visar att värderingsförändring är en pågående men stegvis process som tar sig uttryck i konkreta handlingar i organisationen. Förändringen syns i vilka beslut som fattas, hur verksamheter planeras, vilka frågor som ges utrymme i undervisning och förkunnelse samt i hur normer gradvis skiftar, till exempel kring resande, energianvändning och konsumtion.

I nuläget finns flera tecken på att en sådan rörelse är igång. Anställda och förtroendevalda börjar använda klimatrelaterat material, enskilda beslut fattas som stödjer omställningen och frågor om klimaträttvisa lyfts i fler sammanhang. På vissa håll drivs utvecklingen av

¹ Sweco 2026

² Sweco 2026

³ [Om ö-drift | Svenska kraftnät](#)

⁴ IVL 2026

⁵ [Frågor och svar om HVO100 - Fossilfritt Sverige](#)

engagerade medarbetare och yrkesgrupper, och nya arbetssätt provas inom till exempel utbildning, diakoni och förvaltning.

Samtidigt visar erfarenheter från arbetet hittills att förändringarna ofta är fragmenterade och ännu inte fullt ut integrerade i styrning och ordinarie verksamhet. Det innebär att utvecklingen i hög grad fortfarande bärs av enskilda initiativ snarare än av gemensamma strukturer.

Vad behövs

För att värderingsförändringen ska få genomslag i hela Svenska kyrkan behöver arbetet bli mer systematiskt och förankrat i styrning, beslut och uppföljning. Det handlar inte enbart om att fortsätta pågående initiativ, utan om att skapa organisatoriska förutsättningar för att förändringen ska bli varaktig och skalbar.

En central förutsättning är att nödvändiga beslut fattas och följs upp. Erfarenheterna visar att brist på tid, mandat eller kapacitet hos beslutsfattare kan utgöra flaskhalsar. Därför behövs riktade insatser för att stärka beslutsförmågan, till exempel genom kompetensutveckling i förändringsledning och genom att integrera färdplanens mål i styrande dokument och processer.

Arbetet behöver också präglas av ett systematiserat lärande. Det innebär att erfarenheter från pilotinsatser, utbildningar och lokala initiativ tas tillvara, sprids och omsätts i ordinarie verksamhet. På så sätt kan beroendet av enskilda eldsjälar minska, samtidigt som fler ges möjlighet att bidra till omställningen.

Vidare behöver normförskjutning användas mer medvetet som strategi. Det innebär att synliggöra och förstärka exempel där nya arbetssätt och förhållningssätt etableras, och att koppla dessa tydligare till teologisk reflektion kring skapelseansvar och klimaträttvisa.

För klimaträttvisa som område behövs särskilt att arbetet integreras i kyrkans uppdrag på ett djupare plan. Det innefattar att stärka aktörers förmåga att bära rättviseperspektiv, att använda befintliga material och resurser samt att delta i relevanta sammanhang där kyrkan kan bidra med ett etiskt och teologiskt perspektiv.

Är det möjligt

Erfarenheter från färdplanens tidigare etapper visar att förändring sker när klimatfrågorna kopplas till kyrkans kärnuppdrag och när det finns ett tydligt ledarskap, mandat och

långsiktighet i arbetet. Samtidigt krävs ett fortsatt medvetet arbete för att integrera klimatansvar och klimaträttvisa i styrning, verksamhetsutveckling och vardagliga beslut på alla nivåer i organisationen. Om lärande, uppföljning och erfarenhetsutbyte stärks finns goda förutsättningar för att värderingsförändringen ska få bredare genomslag och bli en naturlig del av Svenska kyrkans verksamhet.

2 ENERGIANVÄNDNING OCH BYGGNADER

Nuläge

Energianvändning står för knappt 20 procent av kyrkans klimatpåverkan. Av det utgör el knappt 60 procent, fjärrvärme drygt 30 procent och övriga bränslen för uppvärmning respektive stödbränslen för kremation ca 5 procent vardera^{6,7}. Energianvändningen har minskat med i genomsnitt 2 procent sedan 2018. De senaste åren har minskningstakten ökat, till 2-5 procent per år och den behöver öka ytterligare. 2025 låg den genomsnittliga energianvändningen på 114-120 kilowattimmar per kvadratmeter. Drygt hälften av stiftens låg under målvärdet för andra etappen, på 115 kilowattimmar per kvadratmeter, vilket kan jämföras med det föreslagna målet för etapp 3 på 90 kilowattimmar per kvadratmeter. 2025 köpte ett litet fåtal krematorier fossila bränslen. 2025 var de genomsnittliga utsläppen 24 kg per kremation. Spridningen är dock stor mellan krematorier och högutsläppande krematorier påverkar genomsnittet mycket. Knappt hälften av krematorierna uppfyller redan det föreslagna utsläppsmålet för etapp 3.

Vad behövs

Ett klimatmedvetet fastighetsäggande handlar till stor del om att öka nyttjandet av byggnader och lokaler. Varje kvadratmeter som ska användas och förvaltas förbrukar energi. För energieffektivisering av de byggnader som församlingen avser att behålla är det centralt att kontinuerligt följa upp energianvändningen samt använda nyckeltal för att bedöma hur energiprestandan bör se ut för jämförbara verksamheter och fastigheter. Planering av när och var verksamheter bedrivs kan bidra till mer effektiv energianvändning, exempelvis genom samlokalisering av verksamheter eller användning av lokaler vid en tid då de redan är uppvärmda. Ytterligare en åtgärd som inte kräver investeringar är optimering av befintlig utrustning och drift. Därtill finns ett behov av investeringar i exempelvis värmesystem och

⁶ Därutöver står köp av varor och tjänster för bygg, anläggning och fastighetsdrift för ytterligare knappt 30 procent av utsläppen. Dessa utsläpp hanteras under målområde 6 Konsumtion och investeringar.

⁷ Utsläppen från elanvändningen ska enligt internationell standard beräknas på två olika sätt: dels baserat på produktionsmixen för det geografiska området, som i Sverige är den nordiska elmixen, och dels baserat på eventuella val av el på marknaden, som till exempel förnybar el.

ventilation. Köp av förnybar el är en hygienfaktor, men det är minskad energianvändning som i praktiken reducerar utsläppen från energianvändningen. Utfasning av fossila bränslen minskar utsläppen även i praktiken. Dessa åtgärder kräver kompetens och tid. Ett systematiskt arbete med energifrågor är en grundförutsättning.

För att minska utsläppen per kremation när bränslet redan ställts om till fossilfritt, behövs en kombination av faktorer som har att göra med tillräckligt antal kremationer, teknik och kremationsplanering- och styrning. För att uppnå tillräckligt antal kremationer behövs samverkan mellan krematorier och olika lokala begravningshuvudmän. Därtill behöver den nationella samverkan kring krematoriernas antal, geografiska placering samt tillhörande logistik- och transportlösningar utvecklas vidare.

För att energianvändningen ska minska i den omfattning som behövs för att nå effektmålet om klimatneutral verksamhet skulle den uppvärmda lokalytan behöva halveras, utöver en mycket ambitiös energieffektivisering av resten av beståndet. Detta bedöms dock inte vara genomförbart under de tre år som den tredje etappen pågår. Därför föreligger ett förslag på en något lägre minskning av dessa lokalytor, men som ändå upprätthåller en hög ambitionsnivå och ett högt tempo i kyrkans klimatomställning. För den grundläggande uppgiften behövs ändamålsenliga lokaler på lämpliga platser. Verksamheterna behöver planera för sin långsiktiga verksamhet och dess lokalisering, genom lokalförsörjningsplaneringen. Ledning och styrning har en viktig roll i lokalförsörjningsplaneringen, som inte kan reduceras till en fastighetsfråga. I linje med beslutet om lokalförsörjningsplaner för att öka församlingarnas ekonomiska utrymme för den grundläggande uppgiften, behöver lokalbeståndet minska också i syfte att minska energianvändningen och dess klimatpåverkan. Att överväga sin lokalanvändning kan handla dels om att varsamt kallställa vissa av församlingens kyrkobyggnader, dels om att göra sig av med andra lokaler som inte behövs för den grundläggande uppgiften. I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan står att kyrkan är en folkkyrka som ska bedriva en rikstäckande verksamhet. Planeringen för lokalförsörjning behöver därför även beakta den geografiska fördelningen av lokalerna i detta perspektiv.

Är det möjligt

För att energianvändningen ska minska i sådan omfattning att den kommer i närheten av klimatneutralitet krävs både minskad uppvärmd lokalyta tillsammans med en mycket ambitiös energieffektivisering av återstående bestånd.

Mål 2.1 för energianvändning på 90 kilowattimme per kvadratmeter är tekniskt möjligt men mycket utmanande att uppnå. Som jämförelse uppgick energianvändningen för uppvärmning (inklusive varmvatten) av lokaler i Sverige i genomsnitt till cirka 100 kilowattimme per kvadratmeter och år, (med variationer beroende på bland annat uppvärmningssystem, ägarkategori och byggnadstyp). Till detta ska även fastighetsel och verksamhetsel läggas. Svenska kyrkans byggnadsbestånd omfattar äldre kyrkobyggnader och andra kulturhistoriskt värdefulla och känsliga byggnader. Många av Svenska kyrkans byggnader saknar förutsättningar att nå dessa låga nyckeltal som behövs för att uppnå klimatneutralitet, då prövningen utifrån kulturmiljölagen kan resultera i ett nekande eller försvåra genomförandet av många åtgärder. Det innebär att övriga byggnader behöver ha ännu lägre energianvändning. Den årliga minskningen behöver öka till 8 procent per år jämfört med de hittills 2-5 procent årligen. Även om det är tekniskt möjligt att åstadkomma energieffektiviseringen kommer det att vara mycket svårt att hinna genomföra åtgärder i tillräcklig omfattning. Inte minst gäller det investeringar som ska planeras, budgeteras och genomföras.

Att ta fram och genomföra nya lokalförsörjningsplaner, inklusive avyttringar, i hela organisationen inom tidsramen för färdplanen framstår som ytterst osannolikt att hinnas med till och med 2030. Frågan är också vilken mängd lokaler som bedöms behövas för verksamhet som är långsiktigt ekonomiskt hållbar. Samtidigt är arbetet med lokalförsörjning tätt kopplat till den pågående värderingsförändringen, där synen på resursanvändning och verksamhetens former utvecklas. Stegvisa åtgärder och prioriterade insatser kan därmed både bidra till omställningen i praktiken och stärka de värderingsmässiga förskjutningar som krävs för ett mer långsiktigt genomförande. Vid färdplanens start 2020 var fastighetsregistret nytt och arbetet med lokalförsörjningsplaner var i sin linda. Krav på lokalförsörjningsplaner gällde från 2022. Det har visat sig ta tid att se effekterna av lokalförsörjningsplanerna på den totala lokalytan.

Under 2025 köpte endast fyra krematorier fossil eldningsolja. Användningen av fossila stödbränslen har minskat med ca 57 procent jämfört med basår 2018 samtidigt som den totala användningen av stödbränsle bara har minskat marginellt under perioden. Målet om minskade utsläpp per kremation bedöms vara möjligt att nå. Knappt hälften av krematorierna uppfyller redan målet. Eftersom tillräckligt antal kremationer har stor betydelse för utsläpp per kremation kan det vara svårare att nå målet för återstående krematorier. Det kan förutsätta överväganden om bästa lokalisering av krematorier och ökat samarbete mellan krematorierna för att bäst nyttja kapaciteten.

3 EGENPRODUKTION AV FÖRNYBAR EL

Nuläge

Produktionen av förnybar el mäts i både producerade kilowattimmar (kWh) och i installerad effekt (kW), det vill säga den produktionskapacitet en anläggning har. Produktionen är beroende av sol respektive vind och varierar mellan åren. År 2025 uppgick produktionen från sol- och vindkraft till knappt 33 GWh, vilket motsvarar en ökning med 1,6 GWh jämfört med 2023. Medan solelproduktionen inom Svenska kyrkan har ökat de senaste åren, har den egenproducerade vindelen minskat de senaste åren på grund av att den andelsägda Kyrkvinden avslutade sin verksamhet. Se vidare Statusrapport för etappmålen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet 2025, s. 13-14.

Vad behövs

För att åstadkomma en bred och omfattande installation av många små solcellsanläggningar i majoriteten av pastorat är nyckeln att förfarande är administrativt enkelt, processen förutsägbar både händelsemässigt, tidsmässigt och ekonomiskt.

Är det möjligt

Församlingarna har ett stort intresse. Solkartering av församlingsbyggnader visar var potential finns. Den snabba ökningen av solelinstallationer visar på församlingarnas intresse. Stödmaterial och ramavtal finns och en växande erfarenhet från ett nu stort antal församlingar som har anläggningar i drift. Dock kan ytterligare stödmaterial och främjandeinsatser behövas för att målet ska uppnås.

4 RESOR OCH TRANSPORTER

Nuläge

Resor i tjänsten står för drygt fem procent av kyrkans totala utsläpp, varav största delen kommer från bilresor⁸ och då framför allt från fossila drivmedel. Ca hälften av rest sträcka i bil görs i egen bil i tjänst⁹ och hälften i bilar ägda av verksamheten. Av de drygt 2600 personbilar och lätta lastbilar ägda av verksamheten drivs 24 procent av el, 5 procent elhybrid, 3 procent av gas, 11 procent av bensin, och 56 procent av diesel. Ett antal dieslbilar

⁸ För enskilda enheter kan detta variera.

⁹ De resor som finns med i statistiken är bilresor för vilka milersättning begärts. Eventuella andra resor med egen bil i tjänst fångas inte av statistiken. Egen bil i tjänst antas motsvara svenskt genomsnitt för drivlina/utsläpp.

drivs förmodligen av biodiesel som HVO100 men det framgår för närvarande inte av statistiken. Bilresorna har ökat marginellt under andra etappen istället för att minska.

När det gäller flyg står den nationella nivån för ca 30 procent vilket till stor del beror på Svenska kyrkans internationella arbete, Svenska kyrkan i utlandet och den internationella ekumeniska verksamheten. Flygande i pastoraten varierar stort mellan pastorat som i princip inte flyger alls, till pastorat som något år har gjort fler flygresor, till ett mindre antal pastorat som årligen gör många flygresor (möjligtvis i form av gruppresor med flyg). Mönstret för inrikesflyg är starkt påverkat av geografi. Det gäller dock inte flyg inom Europa där flygandet är fördelat över landet. Församlingarnas och pastoratens flyg inom Europa ökade mellan 2024 och 2025 (siffrorna ska dock tolkas med viss försiktighet eftersom ny statistik kan vara osäker). Se vidare Statusrapport för etappmålen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet 2025, s. 14-16.

Vad behövs

Till fossilfria drivmedel för bilar räknas el, biodiesel (HVO100, FAME) och biogas. Tillgången till bilar med olika drivlinor och drivmedel beror på styrmedel och marknadskrafter. Vid köp eller leasing av bilar bör el vara utgångspunkten¹⁰, medan befintliga dieslbilar kan tankas med HVO100 under en övergångsperiod. Den publika laddinfrastrukturen är utbyggd i hela landet. För närvarande finns europeisk produktion av HVO100. Tillgången på tankställen för HVO100 är god i södra delen av landet men glesare i norr där den huvudsakligen följer motorvägskorridorerna. Bulkdistributionen täcker hela landet. Om efterfrågan ökar bör användning av HVO100 prioriteras i tunga maskiner och fordon i andra samhällssektorer där elektrifiering idag inte är ett alternativ, snarare än i personbilar och lätta lastbilar. I praktiken är tillgången till biogasbilar idag mycket liten, vilket innebär att biogas för närvarande inte är ett realistiskt alternativ för en bredare klimatomställning.

För medarbetare som behöver använda bil i tjänsten men saknar möjlighet att själva skaffa ett fossilfritt fordon kan målsättningen ändå uppnås genom att arbetsgivaren tillhandahåller fossilfria bilar inom verksamheten. En viss variation av drivlinor i vagnparken ger en beredskap för eventuellt bristande tillgång av ett bränsle/energislåg. Givet dagens sammansättning av drivlinor i bilarna finns generellt stort sammantaget utrymme för omställning samtidigt som olika drivlinor finns kvar. Leasing är ett alternativ till köp. Olika

¹⁰ IVL Svenska miljöinstitutet 2026

former av bilpooler eller andra samåkningslösningar kan vara alternativ på vissa ställen. Kollektivtrafik är ett fossilfritt alternativ i delar av landet.

Är det möjligt

Initialt kan omställning till fossilfria resor innebära ekonomiska investeringar. På något längre tidshorisont är det dock ett fördelaktigt ekonomiskt vägval att gå över till fossilfria resor samt ett förändrat resebeteende. Detta gäller såväl för enskilda församlingar som på övergripande samhällsnivå.

Svenska kyrkans utsläpp från resor kan minska med nära 90 procent men det kräver en mycket snabb omställning av vagnparken och övergång från användning av egen bil i tjänst till verksamhetsägda fordon. Tidshorisonten kommer att bli mycket utmanande.

Slutligen behövs en skärpt prioritering av vilka flygresor som bedöms vara absolut nödvändiga. I vissa fall ställs krav på platsbesök från finansiärer, exempelvis inom Act Svenska kyrkans verksamhet, men i övrigt bör flygresor begränsas så långt det är möjligt. Fossilfritt flyg är inte en realitet i någon nämnvärd omfattning de närmaste åren.

Måluppfyllelse inom Resor och transporter beror inte endast på tekniska lösningar utan till stor del på beteendemässiga förändringar. Stora utsläppsminskningar är möjliga att nå med verksamhetsplanering för ruttoptimering, samåkning och ändrad resekultur. Ledning och styrning har en viktig roll i detta. Även här är tidsaspekten en utmaning när det gäller att uppnå en betydande beteendeförändring på några få år. En systemomställning krävs som omfattar en kombination av bränslen, teknik- och marknadsutveckling samt politiska beslut.

5 BEGRAVNINGSVERKSAMHET

Nuläge

Klimatutsläpp från begravningsverksamheten uppkommer till stor del från energi-/bränsleanvändning och köp av varor och tjänster, samt påverkas av beteenden och skötselmetoder. De utsläpp som härrör från resor och transporter hanteras under föregående målområde. De utsläpp som härrör från köp av varor och tjänster hanteras under målområde 6. Detta målområde fokuserar särskilt på maskiner. Av motorredskapen är över 80 procent eldrivna, och knappt 20 procent går på diesel. Däremot går knappt 95 procent av traktorerna på diesel och bara 1 procent på el, och övriga på bensin. Majoriteten av traktorerna är mindre kompaktraktorer. Drygt 5 procent av traktorerna är större jordbrukstraktorer. När det gäller avfallsmängder saknas idag komplett central statistik, men däremot finns fallstudier från

begravningshuvudmän. Se vidare Statusrapport för etappmålen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet 2025, s. 16-17.

Vad behövs

De motordrivna maskinernas intåg på begravningsplatserna i mitten av 1900-talet drev fram ett ideal om välstädade begravningsplatser med kortklippta gräsmattor vilket är energiintensivt och leder till en förlust av biologisk mångfald. Det senaste decenniet har synen på önskvärda skötselmetoder förändrats där besökarnas upplevelse av en värdig plats kan uppnås genom fokus på prydlighet på vissa delar, samtidigt som mindre intensiv skötsel på delar av begravningsplatserna ger ett rikare växt- och djurliv, minskar utsläppen och bidrar till en positiv helhetsupplevelse. För den fortsatta maskindrivna skötseln behövs fossilfri drift med el och i vissa fall med biodiesel. Ökad samverkan mellan huvudmän om transporter och maskiner kan bidra till måluppfyllelsen. Gällande avfall på begravningsplatser som uppkommer från gravdekorationer behövs även samverkan med externa aktörer som begravningsbyråbranschen och floristnäringsen.

Är det möjligt

Många begravningshuvudmän har redan ställt om till fossilfria drivmedel. Motorredskap är i stor utsträckning redan elektrifierade och det finns en mogen marknad. När det gäller mindre kompaktraktorer finns ett begränsat men växande utbud. Eldrivna traktorer har lägre driftkostnad. För större jordbrukstraktorer finns inget kommersiellt utbud att tala om. Där är i stället biodieseln HVO100 aktuell. Många kyrkogårdsförvaltningar har redan inlett arbete med mer resurseffektiva skötselmetoder som gynnar biologisk mångfald. Stift har inlett dialog med begravningsbyråbranschen och floristnäringsen för att minska restavfallet på begravningsplatser.

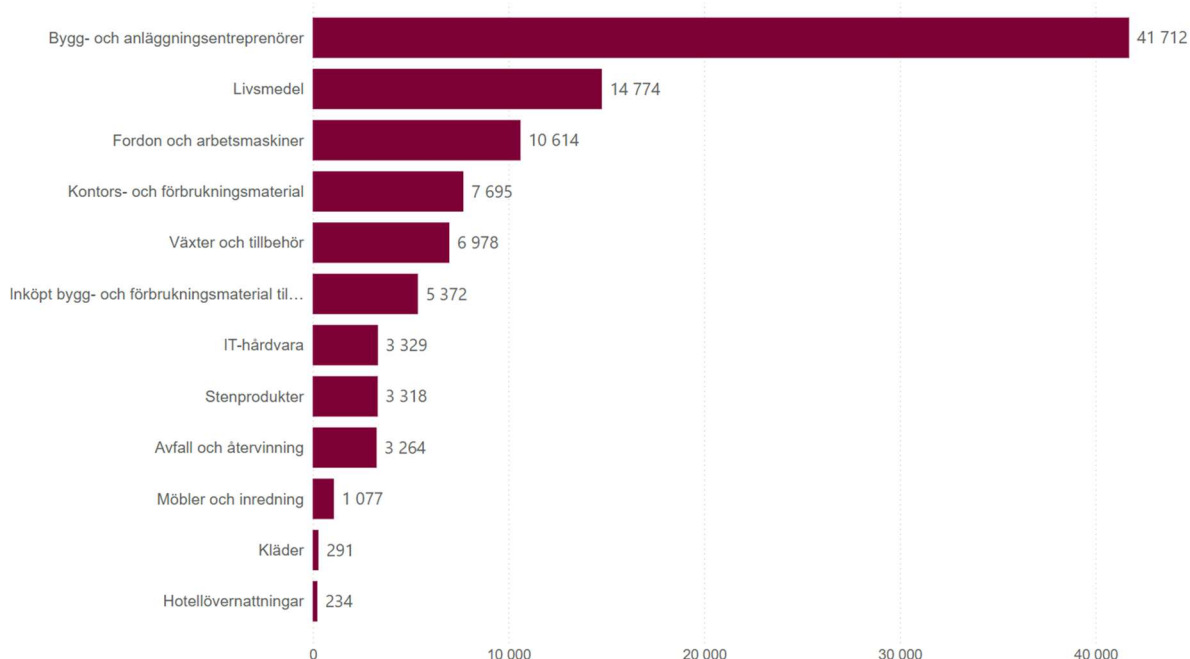
6 KONSUMTION OCH INVESTERINGAR

Nuläge

Köp av varor och tjänster står för ca 75 procent av Svenska kyrkans utsläpp¹¹. Utsläppstatistiken för köp av varor och tjänster baseras på kronor och utsläppen beräknas utifrån övergripande uppgifter om de viktigaste typerna av produkterna per kategori. Utsläppstatistiken är alltså inte en exakt återspeglning av de specifika varorna och tjänsterna

¹¹ uppföljningen idag är spendbaserad.

som köpts. Däremot ger statistiken en uppfattning om storleksordningarna som hjälp för prioritering. De största utsläppskategorierna mätt i ton koldioxidekvivalenter var år 2025:

En stödfunktion för hållbara inköpsprocesser håller på att utarbetas. Användningen av nationella ramavtal med klimatrelevans ökar, men i en blygsam takt. Knappt hälften av stiftskanslierna och drygt hälften av församlingar och pastorat prioriterar återbruk eller hyra av varor där detta är ett alternativ. Se vidare Statusrapport för etappmålen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet 2025, s. 17-19.

Vad behövs

Vad som behövs för att minska utsläppen från köp av varor och tjänster i Svenska kyrkan skiljer sig åt beroende vilken typ av varor eller tjänster det rör sig om.

Den största utsläppskategorin bygg- och anläggningsentreprenader omfattar såväl större entreprenadprojekt som mindre underhålls- och servicearbeten. Inte minst för de större projekten är beställarens kompetens avgörande för projektens kvalitet, ekonomi och hållbarhet. Ökad kompetens leder till färre byggfel, effektivare resursanvändning och minskad klimatpåverkan. Ett långsiktigt nationellt arbete med kompetensutveckling inom

entreprenadområdet bör därför prioriteras. Strukturer för lärande och erfarenhetsåterföring behöver utvecklas. Det finns också ett behov av gemensamma stödstrukturer för entreprenadupphandling som omfattar hela processen från förstudie till genomförande och uppföljning. Entreprenadområdet är nära kopplat till arbetet med lokalförsörjningsplaner. Förmågan att genomföra hållbara entreprenader kommer att vara en viktig framgångsfaktor för att omsätta strategiska fastighetsbeslut i praktiken.

För mindre underhålls- och servicearbeten fyller hållbarhetskrav i avtal en viktig funktion. Det kan handla om krav på elektrifierade servicefordon, resurseffektiva arbetsmetoder, återbruk och reparation av produkter och komponenter där det är möjligt. Här finns en betydande potential att minska både utsläpp och resursanvändning.

Livsmedel är den näst största inköpskategorin när det gäller utsläpp. En viktig åtgärd är att minska mängden matavfall som uppstår såväl från förråd som från matlagning och tallrikar. Minskade mängder matavfall innebär även kostnadsbesparing och mer tillgänglig mat för andra. Ytterligare en viktig åtgärd är aktiva produktval. Kostråd ur ett hälsoperspektiv ligger också ofta i linje med klimatsmart mat, såsom prioritering av växtbaserade livsmedel. Olika miljö- och rättvisemärkningar visar att produkten är granskad och uppfyller krav.

Produkternas användningsområde och livslängd spelar stor roll för vilka hållbarhetsaspekter som har störst betydelse. För långlivade produkter står kvalitet och möjlighet att underhålla och reparera i fokus, och även möjlighet att dela eller hyra produkter. För den tredje största utsläppskategorin som är fordon och maskiner, är delande en viktig åtgärd. För förbrukningsvaror blir materialets klimat- och miljöpåverkan, samt hur lätt produkten är att återvinna, mer avgörande vid val av produkt.

Svenska kyrkan behöver arbeta systematiskt med inköpsrutiner, ställa tydliga hållbarhetskrav och följa upp dessa krav. När man använder de nationella ramavtalen har en hållbarhetsanalys redan genomförts i valet av leverantör och dessa avtal följs löpande upp. De produkter vi redan äger och har behöver vi använda och vårda för att ta vara på de resurser som redan finns. Svenska kyrkan behöver ta sitt ansvar att vara en god förvaltare genom att främja cirkulära lösningar och samverka med andra aktörer, såsom leverantörer, kapitalförvaltare och civilsamhället, för att bidra till mer hållbara affärsmodeller och konsumtionsbeteenden i den nödvändiga klimatomställningen.

Är det möjligt

Utsläpp från inköp uppkommer ofta till stor del i leverantörsled och därför är Svenska kyrkans möjlighet att minska utsläppen från köp av varor av nya varor och tjänster starkt påverkade av klimatomställningen i globala leverantörskedjor.

Många organisationer har likt Svenska kyrkan svårigheter att få tillgång till bra data för köp av varor och tjänster. Detta bekräftas också av internationella standarder för netto-nollutsläpp. Därför medges att målsättningarna för köp av varor och tjänster omfattar olika typer av åtgärder som leder till minskade utsläpp även om det inte kan mätas fullt ut i koldioxid (CO₂). Mätning och uppföljning är fortsatt viktig kan ske genom olika indikatorer. (Se tidigare avsnitt om klimatneutralitet). Avsaknad av tillräckligt specifika data är dock inget hinder för genomförandet av aktiviteter för ett mer systematiskt inköpsarbete med lägre klimatutsläpp.

Att i tillräcklig omfattning minska utsläppen från köp av varor och tjänster till och med 2030 är extremt utmanande. Att uppfylla etappmålen för tredje etappen kräver framför allt beteendeförändringar, kompetenshöjning och ett systematiskt arbete understött av ledning och styrning.

7 KLIMATANPASSNING OCH KRISBEREDSKAP*Nuläge*

En nationell riskanalys har gjorts på samtliga fastigheter i Svenska kyrkan och visar på över tusen fastigheter med kända, akuta risker kopplade till exempelvis översvämning från skyfall. Utöver detta finns ännu fler fastigheter som har risker över tid – som fuktproblem, frostsprängningar, erosionsrisk eller risker kopplat till havsnivåhöjning. Dessa effekter av klimatkrisen utgör ett hot mot fastigheter och kulturarv.

Vad behövs

Ökad kunskap behövs om vad som behöver göras för att förebygga och hantera uppkomna problem. Det går att visa övergripande på vilka åtgärder som behövs utifrån typer av riskprofiler för olika fastigheter och stödja med åtgärdsplanering. Därtill behövs den lokala kunskapen och undersökningar om specifika platser. Det kan t.ex. gälla markundersökningar för att se om fastigheten har risk för ras/skred eller identifiera behov av att bygga bort risken för vattenansamling. Utöver detta behöver klimatanpassning i ökad utsträckning kopplas ihop med beredskapsplanering, lokalförsörjningsplanering samt vård- och underhållsplanering. Eftersom kostnaderna för klimatanpassning på sikt kan bli avsevärda för att skydda

fastigheter och kulturarv – och därmed verksamheten – från akuta och långsiktiga risker är det viktigt att kunskapen om dessa risker ökar så att åtgärderna på bästa sätt integreras i övrig verksamhet.

Är det möjligt

Det går att skaffa kunskap om hur riskbilden för fastigheter och verksamhet ser ut, vilka åtgärder som behövs och integrera i vård- och underhållsplanering, lokalförsörjningsplanering och beredskapsplanering. För detta är det främst tid och kompetenshöjande åtgärder som krävs.

8 FÖRVALTNING AV SKOG OCH MARK

Nuläge

Nya regler har införts som styr förvaltningen av prästlönetillgångarna. Dessa innebär att prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv. En ny gemensam inriktning har införts för förvaltningen av prästlönefastigheter som innebär att utifrån lokala förutsättningar, ska förvaltningen bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder. Förvaltningen ska värna och främja flera värden samtidigt, såsom andliga värden, biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt, social välfärd och uthållig totalavkastning. Särskilda åtgärder ska vidtas för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandsamtycke ska tillämpas på markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan på renskötseln. För tillämpning av denna sista del kommer närmare bestämmelser att utformas av kyrkostyrelsen. Stiftet ska vidare föra dialog med berörd församling i den övergripande planeringen av fastigheter av särskilt betydelse för församlingen.

Implementering av det nya regelverket pågår och i stor utsträckning bidrar detta arbete också till färdplanens effektmål.

I färdplanens andra etapp fanns ett mål om samiska näringar och det samiska folket, som framöver hanteras i processen för införandet av de nya reglerna för förvaltningen av prästlönetillgångarna, istället för i färdplan för klimatet.

Vad behövs

Stiftens arbete i enlighet med de nya bestämmelserna i kyrkoordningen kommer att vara starkt bidragande till måluppfyllelsen av målen i färdplan för klimatet.

Är det möjligt

När det gäller förnybar energiproduktion är målet redan uppfyllt. Arbetet har genomförts bland annat med att identifiera mark och teckna avtal men ytterligare förutsättningar, såsom tillstånd, tillgång till elnät och marknadsförutsättningar begränsar faktisk installation och produktion.

Strävansmålen i färdplanen är möjliga att uppfylla. Mer konkreta mål utarbetas som en del av genomförandet av de nya reglerna. Möjligheten till fossilfri skötsel och drift är beroende av utvecklingen i leverantörsled, på samma sätt som alla köp av varor och tjänster inom målområde 6 är det.